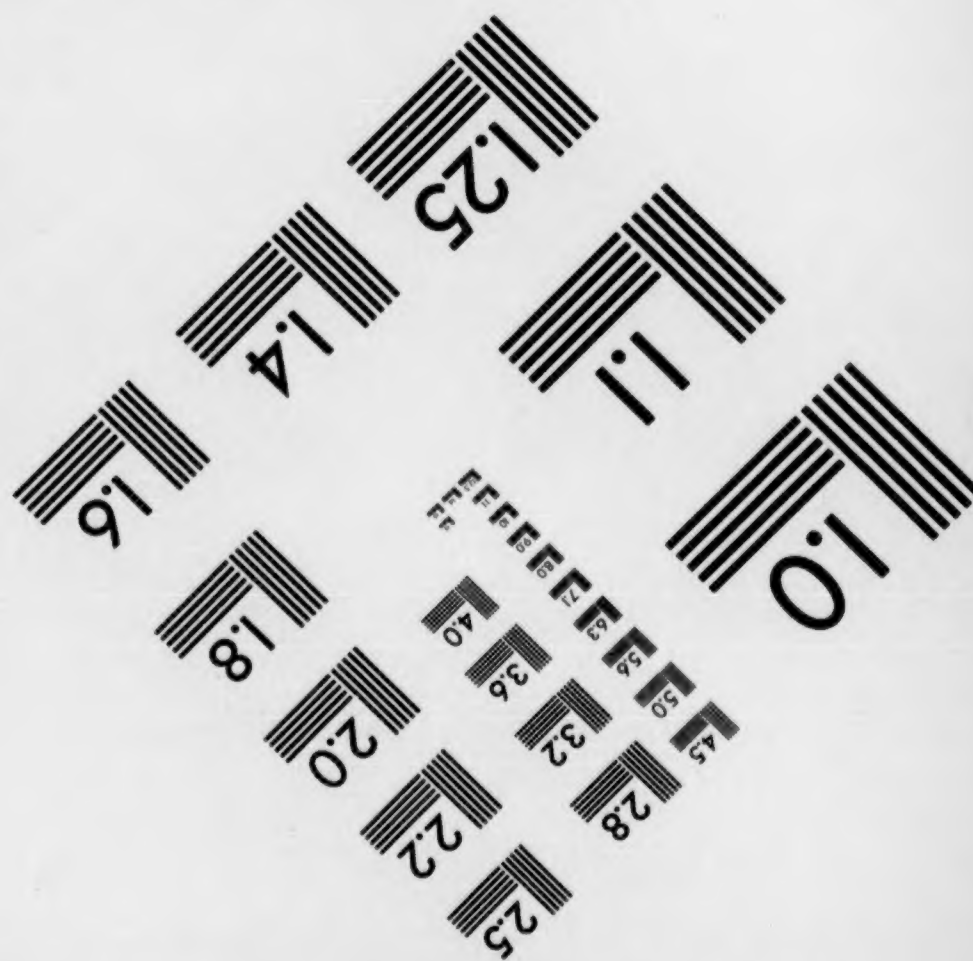
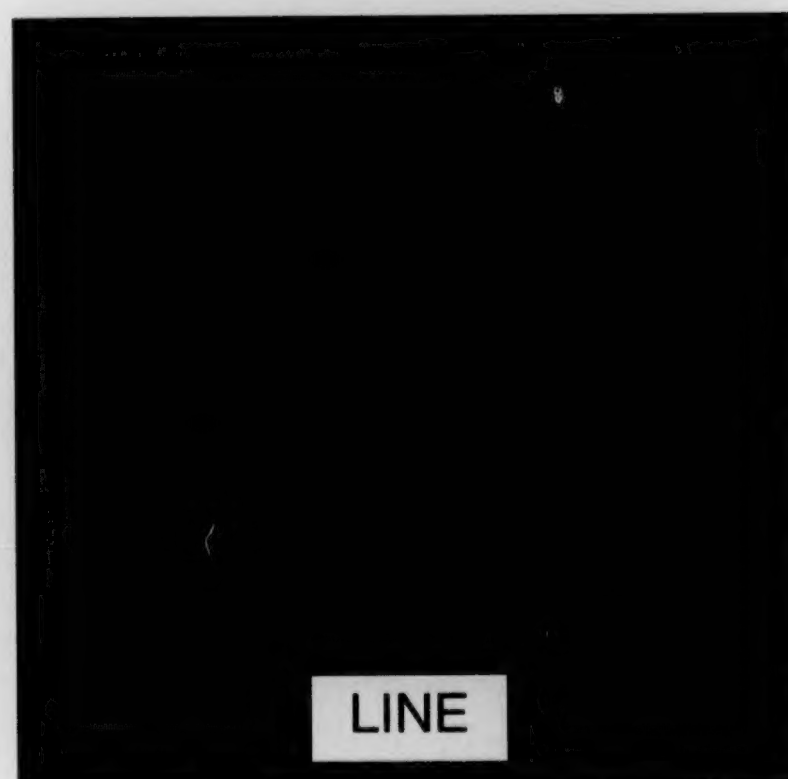
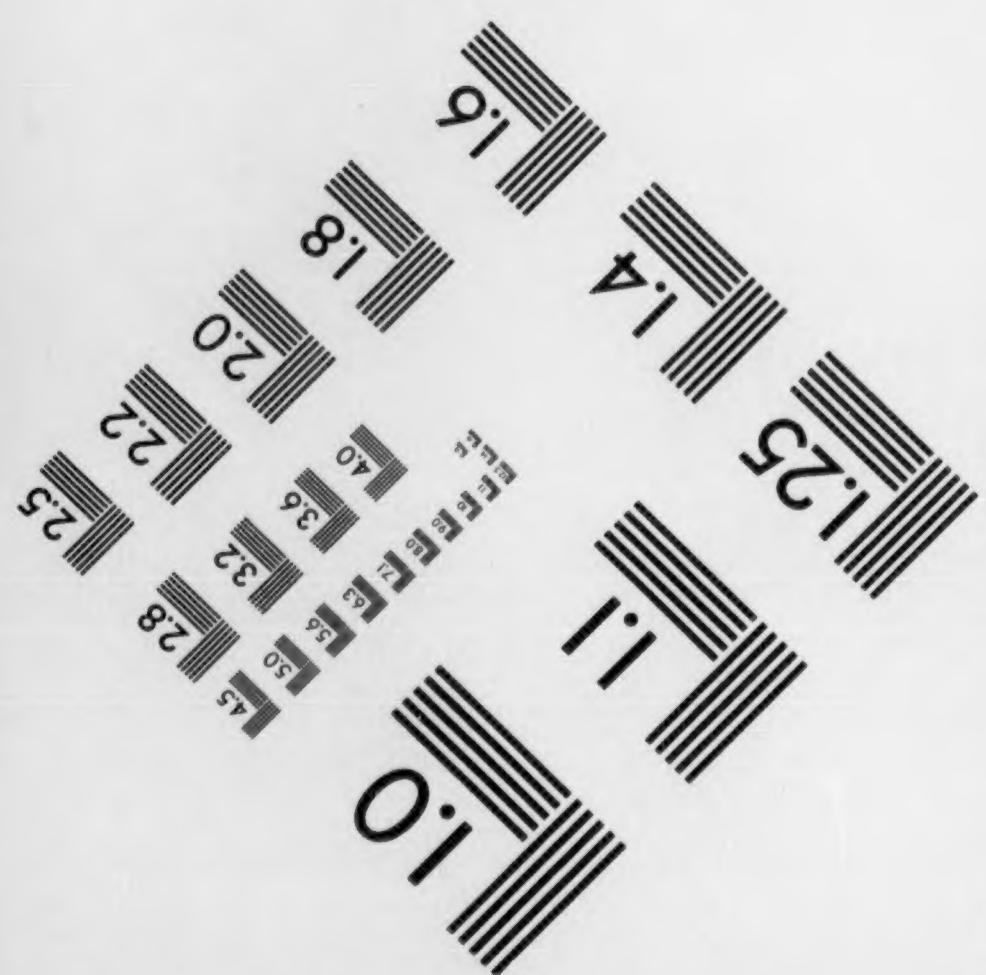
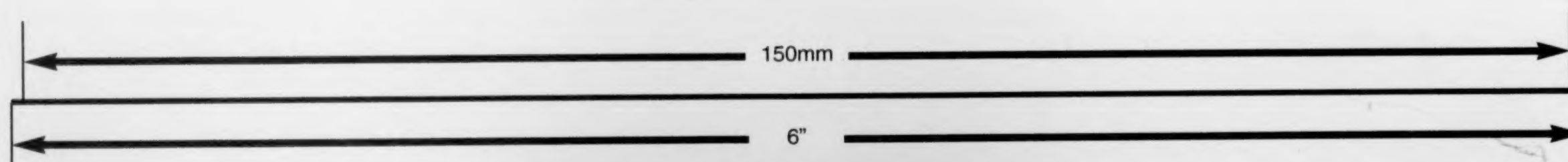
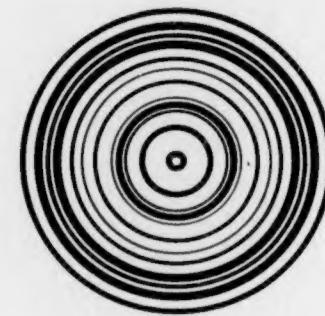
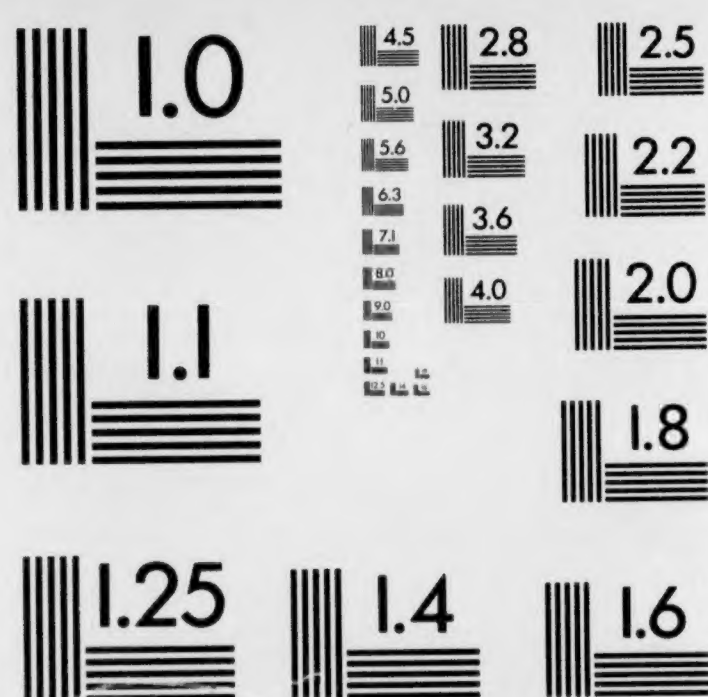
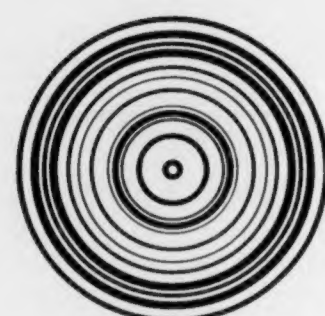
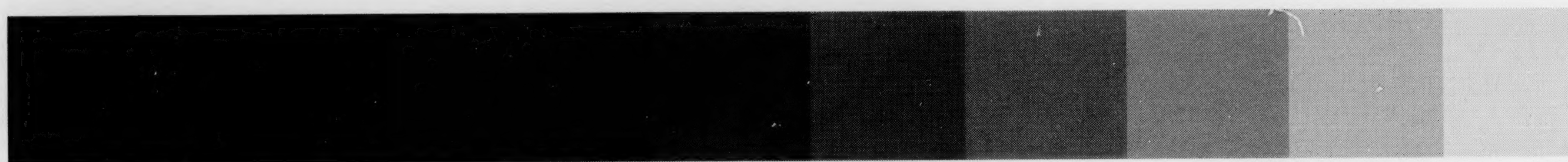
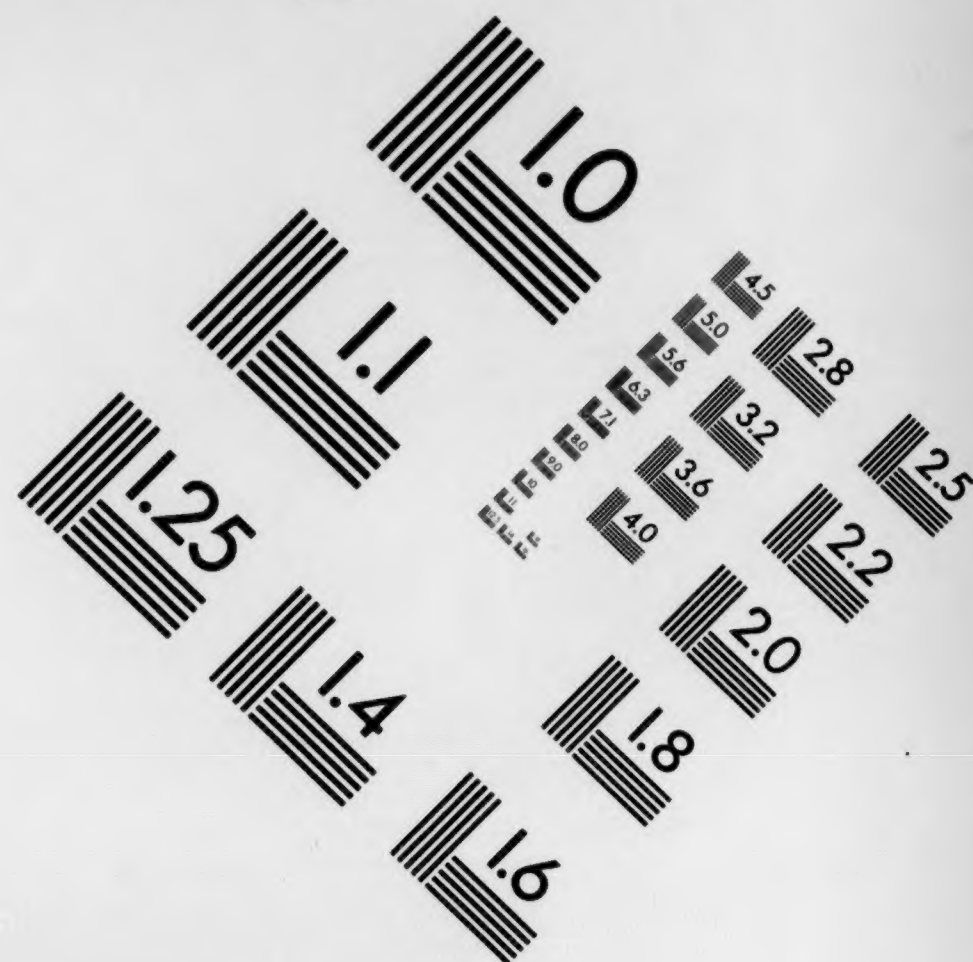
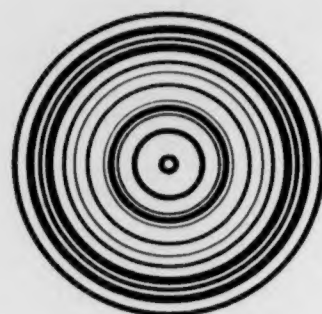
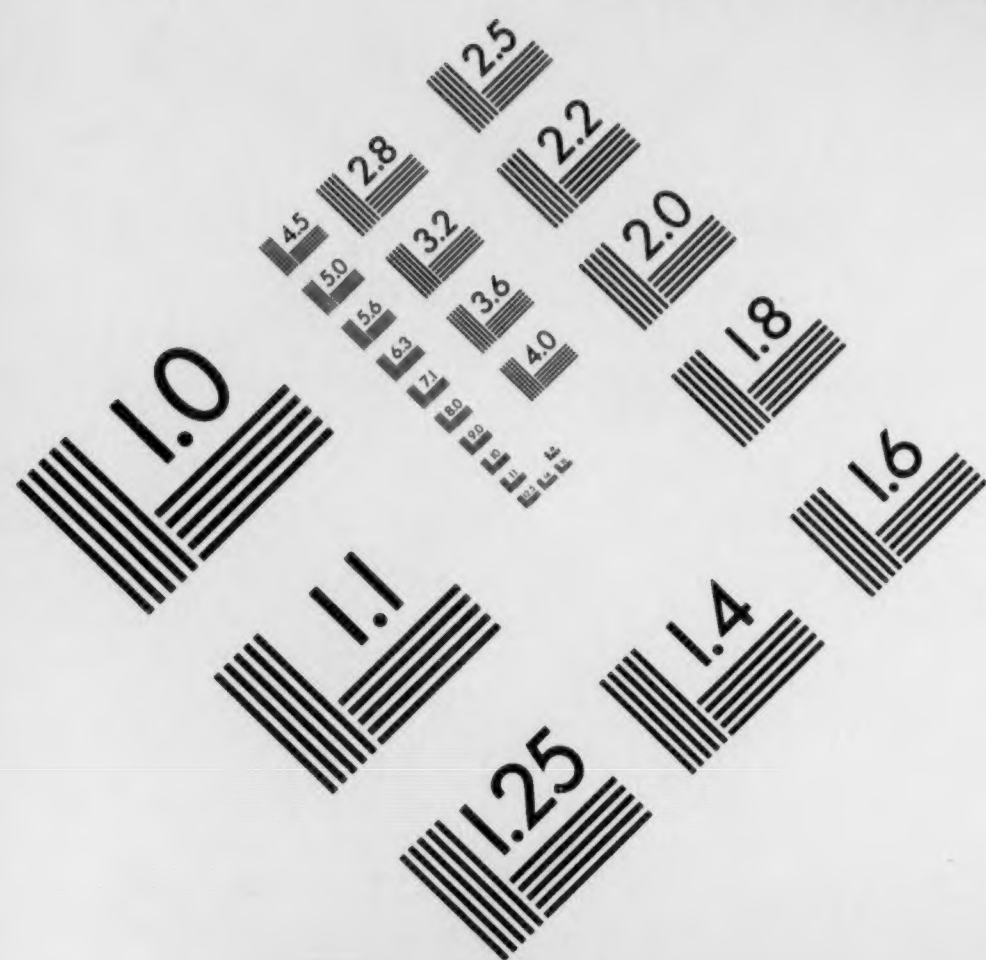

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz
Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

Permulife
COTTON CONTENT

Microfilmed 2005
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-2005-1898.10

Sokhatshevski, Ben-A.

In a geto gas.

London, 1942.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2005-1898.10

Sokhatshevski, Ben-A. (Ben-Avraham), 1889-1958.

In a geto gas.

London : [s.n.], 1942.

11 p., [3] l. of plates : ill. ; 20 cm.

1. Holocaust, Jewish (1939-1945)--Drama. 2. Yiddish drama.--lcsh
I. Sochachewski, Maurice. II. Great Britain-England-London

ID : NXYH02-B3278
CALL #: /22578

CC: 9114 DCF: [HBR]

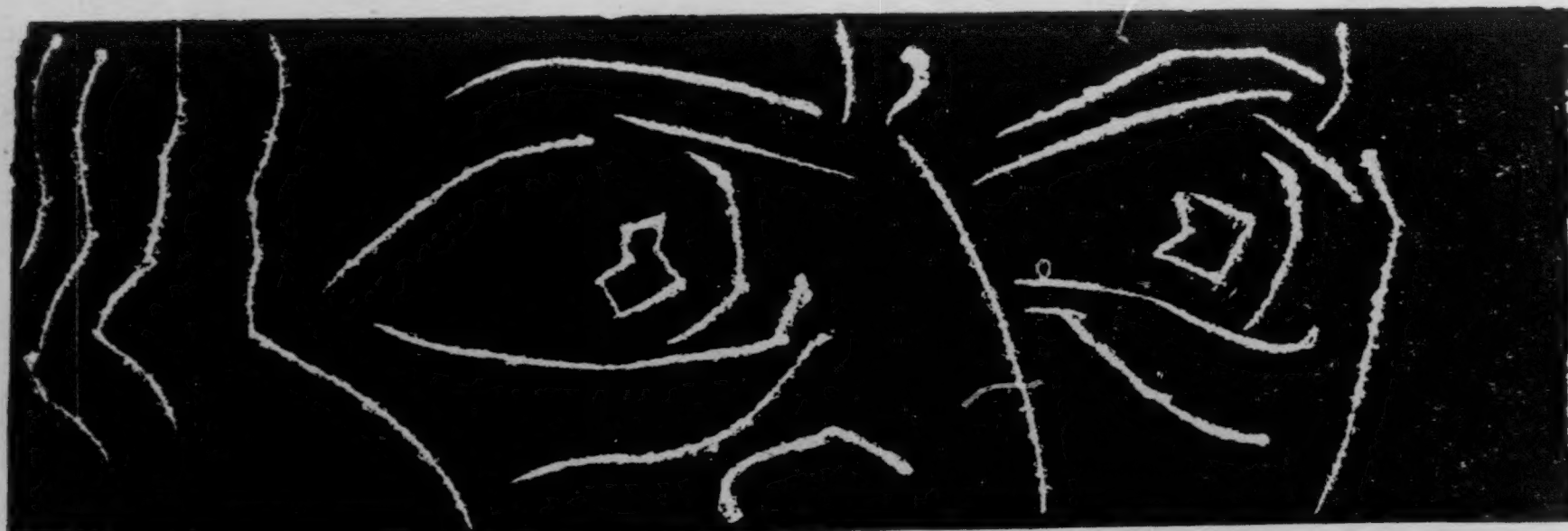
Reduction ratio

X 10.0

2/22578

אין א געטא גאס

פון

בן-א. סאכאטשעווסקי

Lino-Cuts

האלצשניטען

By

Maurice Sochachewsky

לאנדאן 1942

Printed at 62, Myrdle Street, E.1

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

125 WEST 47TH STREET, NEW YORK, N. Y.

ג'ט פון דער ווייטן אויסגע'חלום'ט
אין אויסגע'חלום'ט, מיטגעוויינט דין
טרויער, מיטגעלאכט דין חווק געגן
טויט און רוצחים, נאך אין דיר, מיט
דיר און צווישן דיניג מויערן, א גאס,
אין דער אידישער געמא פון פוילן,
טראגט זיך ארום, אטעמט און בא-
אכטעט מיט גיטט דין לעבן און
דיניג לידן. איך זע ווי דער זומער-
דיקער טרוקענער פארנאכט האט
זיניג פלינגל איבער דיר אויסגע-
שפרייט, און ווי אידישע מענער,
פרייען און קאליקעס, אין שמאטעס
אנגעטון, מיט הונגער און קראנק-
היט אין ווייניג ברענגענדיקע אויגן,
גייען דורך דיר פארביי.

נאך ווער איז דאס יענער, דער
הויקער, אנגעשפארט ביי דער וואנט
אין א מויער, וואס קוקט אזוי אומרו-
איק פון אלע זייטן? וועמען דער-
ווארטעט ער? ער איז דאך אויך דא
דארט, וואו ער געפונט זיך גיט. או-
מעמס פילט זיך זיין אנוועזנהייט.
איז ער דער סימבאל פון אונזער
אויסדרייער און האפנונג אין קאמף
געגן שלעכטס, אדער דער אויסדרוק
פון אונזער גיטט, וואס פלאנעוועט,
בוים און שאפט כדי צו דערהאלטן
אונזער קיום יאלס פאלק? איז ער א
מענטש פון פלייש און בלוט, אדער
בלויז דאס מיסטישע געשטאלט, וואס

קומט צום לעבן צו פארשפרייטן
ליכט, ווען די פונסטערניש געמט ווי
מיט שטיפע שפיציקע פונגער ארום
אונזער האלד אין די פארצווייפלע-
סטע אויספראוו מאמענטן פון אונ-
זער אידישער מארטיראלאגיע?
איך ווייס גיט ווער דער הויקער איז,
ווייל ער שטייט ווי א שאטן אין מויער
ביי דער וואנט צוגעשמעלט, בעת פון
די פענסטער איבער'ן מויער-הערט
זיך א געוויינט ווי ארום א טויט. איך
זע אויך ווי צוויי אידן שוילן זיך אויס
פון צווישן די פארבייגייער, בלייבן
שטיין קוקן ארויף צו די פענסטער,
און איך הער ווי איין איד זאגט צום
אנדערן:

ערשטער איד: וואס קלאגן זיי
דארט אויבן, די נארישע מענטשן?
און אז געשמארבן, מא איז וואס?
צווייטער איד (צייט מיט'ן אקסל):
ווייס איך וואס!
ערשטער איד: עס איז אים שוין
אפשר בעסער ווי אונז!
צווייטער איד: דאס זאג איך דאך
אויך!
הויקער: מען האט אים אהיים
געבראכט א גוסס'דיקן פון ארבייטס
לאגער.
ערשטער איד: א גליקליכער
מענטש, כ'לעבן. אבי! מען האט גיט
אהיים געשוקט בלויז זיין אש.

צווייטער איד: און בון אים סקנא.
 הויקער: דעם טויט?
 צווייטער איד: וואס דען די לעבן-
 דוקא, חכם מיטער!
 ערשטער איד: א גאנצן וועגט מען
 אים ברענגען צו קבר ישראל! נום
 אלע האבן אזוי זיך און אונזערע
 טעג א קליינעם געזאגט, געבראכט
 צו ווערן צו קבר ישראל מיט אלע
 אברים, נום צוריסן, נום צוקרופלען,
 נאר סאקס א גאנצן!
 צווייטער איד: סען וואס דאך
 יאגבי, אז א סאנטש האט מיר, נום
 עס אים אפילו נאך אין קבר ארבעט
 און ווי אויבן, די נארושע סאנטשען
 ווענען נאך. סען, בלעכען עס און
 נומע ווער עס וואל לאבן. געהערט
 א מעשה — ווענען נאך!
 ערשטער איד: נן קום שוין
 בערל, אט גיין שוין ווערן די נא-
 צים!
 הויקער: שטעל, סען קען אונד
 נאך באפן פאר צוואנצן ארבעט
 (צום ווי אלען צוריק אין הויק
 ארבעט).
 צווייטער איד: (צווייטער ווי און
 סאכט ווי קראנק): נן לאסן סאקס
 שוין גאט, גיין צום דאקטער, אז די
 כהית גוון אים. (הויט שווער).
 און אז די לינג, די לינג, אז נום
 געדאכט וואל ווי ווערן!
 ערשטער איד: (יידעם אונד ווי צו-
 קריפעלע): אז די שטימעלעך ווי-
 נען איבערפילט, דאס שטונעם היי-
 אונד איבערגעפאלט, טא וואי וואל

סען סוף ארענגעמאכט? (בירדע און
 הויטענדע אין קראנק).
 (עס באוועגן ווי און נאם צוויי
 שטארק באוועגונגען: און פאל-
 צוואנען).
 ערשטער איד: (לאכט): ווען די
 קוקסט אויף די דאווענע הויטענע
 אונד, מיטן דין וואינדערן ווי און
 ווי לעבן נאך!
 צווייטער איד: אז די געווענע,
 די שטארקע ווענען און קאנענע-
 ברענגען לאנגער, ביי צוואנצן אר-
 בעט, ווענען בלויז די קאלקעס,
 וקנים און קלונע קונדער פארבל-
 בען אין דער געזאג.
 ערשטער איד: ווי סוף געקעלט
 שוין פאר דעם אלעם, עס בענקט
 ווי אסאך נאך וועב און קינד, נאך
 דינסט פאר'ן פאטערלאנד, און
 דינסט. מיט סען ווי וואלנערן אין
 שטוב אין דער געזאג, וואס פאסט
 בלויז פאר ווי פאר די פארפליכטע
 אונדען.
 צווייטער איד: און וועט סאקס
 נום ווענען סען דאך דאס יאך היי-
 טאג די שטימעלעך גאסען, אדער די
 שטארבענדע אידען, די איינציגע
 וואס וואס און ווי נאך פארבלעבן
 און ווענען און פאר דעם האט דאך
 דער פירער אונדא נום וואס מורא
 צו האבן.
 ערשטער איד: (שטעלט ווי פלי-
 צים בלויז): הויל היטלעך!
 צווייטער איד: (שטעלט ווי צום
 סאלט און הויכט אויף די האנט):

הייל הומלער!

ערשטער נאצי (הערט ויך איין):
אם קלאגן ווי דאך שוין ווידער. ווי
ווינגען נאך די טויט פונקט ווי ווער
דעבן וואלט געפאס נאך א ווערט גע-
האט. אפילו שטארבן קענען ווי נים
ווי מענטשן, די אידן שווינגען!

צווייטער נאצי: כאטש דערשום
ווי ווי משוגענע הונט, הענג ווי אויף,
אדער באגראב ווי לעבעדיקערהייט.

ערשטער נאצי (ווי ער וואלט ויך
געפאס דערמאנט): און ווערע יונגע
שרה'ס מיט די ברענגעדיקע אויגן, אז
הער טיטול וואל ווי כאפן! ווי עקלען
ווי נאך פון אינערע שונגע יונגען!

צווייטער נאצי: אז ווי באהאלטן
ווי נאך אויס, און פארשטירן ווערע
פנים'ער, טוען ויך אן אין אלטע
שמאטעס, אז מען וואל מיינען אז ווי
ווינגען מיאוס'ע מכשפות.

ערשטער נאצי (לאכט): איך האב
איר געטויט די הענט ארומדרייען
אידער איך האב מיר געקענט צו-
הירן צו איר — דער טיטול!

עלמערע פרוי (קומט אן אויפ'ן
טראטואר און קרעכט): וויי און
ווינד איז מיר, אז אפילו דאס הקדש
האט שוין איך מער נים קיין פלאץ
פאר מיר.

צווייטער נאצי (ווערט אין צארן):
העי, דו אלטע מיאוס'ע מכשפה,
אראפ פון טראטואר, ווען מיר היינט
ווינגען אין גאס!

ערשטער נאצי (צו דער אלטער
פֿרוי): העי, דו, וועסט דען נים ווער

מיר ווינגען העי, ווען מיר נאך אז
אלע אידן און פאליצקן ווינגען שוין-
נאך ווערעם און פארבעסן!

עלמערע פרוי (לויפט מיט שרעק
אראפ פון טראטואר): איך האב נים
געזעהן. מיינע הויכגעלויכטע
האררן, מיינע אלטע אויגען ווענען
שוין ווער שוואך.

צווייטער נאצי: מען הייסט דאך
דיה געפאס וועגן! פארוועס געט-
פערסטו נים?

עלמערע פרוי: אוי, וואלן די נא-
בעלע האררן רחמנות האבן אויף א
אדעסן צוברענגענעם שארבן, ווייל
איך הער גוט וועס ווי וועגן, און איך
ווייס נים וועס ווי ווילן פון מיר.

ערשטער נאצי (שרינט): וועגן:
אלע אידען - און פאליצקן ווינגען
שווינגען — די הערסט וועס מען
רעדט צו דיר?

עלמערע פרוי: איך וואלט איך
אלעס אוועקגעגעבן, נאר איך האב
נים קיין גראשען ביי דע נשמה.

צווייטער נאצי (גיס איר א בריקע
און לאכט): צום טיטול מיט דיר,
אלט פארזענע!

עלמערע פרוי (פאלט אים): פאר-
וועס מיינ האררן איך האב דאך אדער
קיין שלעכט ווערט נים געזאגט.

ערשטער נאצי (גיס איר אויך א
בריקע): ליג די הינטלשע מכשפה
מען פערענט דיר גארניט.

צווייטער נאצי (שרינט צו די
פארבייגער): העי, איר דארט,

שלעפנט אויפן דאס בערגעל מוסט
פון דאנען!

(בוידע נאציס גווען אב לאכענ-
דונ, אין דו פארבענווער העלפן דו:
גלעסערע פרוי ווער אויפהייבן).

גלעסערע פרוי (רעדט שווער):
אוי, רבני של עולם, וואלען ווי ווען
אוי בלינד און טויב ווי בלינד און
טויב איך בין ניט.

הויקער (וואקסט אויס ביים טוי-
ער און רופט צום עולם): ווארנט
ניט, איידען, ווארנט ניט וועבעל,
ווער סאג וועט נאך קומען אוי וועט
ער קומען!

גלעסערע פרוי: הלואי, רבנו של
עולם, הלואי, פון איינער טייל און
נאט'ס אויפערן.

אלע: אמן! און וואס גיכער אלץ
בעסער.

הויקער (קוקט זיך ארום און
רויסט איין א אידן נאכען אים):
וואנט ווי אז הינט בענאכט, נוסער
דריטע, ציטער אכעצן.

איד (קוקט זיך ארום און פראגט
שטיל): געפנט וועבטונג נעמט?

הויקער: איר וועט שוין הערן,
מען קען דא נישט רעדן. אפשר וועגן
דא פארשטעלטע געסטאפא לעט.

איד: גערעכט, אויף מען נאמנות,
גערעכט, נא האט מיר און וועט מיר,
יחואל מאיר (מישט זיך אויס צווי-
שען עולם און ווערט געלעם).

אוינגעלע (חסידיש געקלונדערט
רופט אים זיין סחורה נאך איידער)

ער קומט אן איין גאס): קויפט אידן,
קויפט פריש געמאכטע פאפיראס-
לעך, געשטאקט פאפיראסלעך פון
אסת'ן טאכטע, קויפט, קויפט, דרע
גראשן א שטוק. א סחיה ווי צו רוי-
כער, קויפט, קויפט.

הויקער: קים נאך אהער אוינגע-
לע, ווען נאך אקארשט דענע פלינג
פאפיראסלעך.

אוינגעלע (קומט צו): יאנג לעבן
וואלט איר, אט איז א קינה פאר
מענע פאפיראסלעך.

הויקער: קאסט טאקע דו סעיאה
ניט ביליגער ווי דרע גראשן א
שטוק? נא, מילא, גיב אהער.

אוינגעלע: אסור אויב מען קען עס
מאכן ביליגער (דערלאנגט אים
פארזיכטיג א פאפיראסלעך). איז דען
דרע גראשן א סך?

הויקער (דערלאנגט אים א
מטבעה): אט האסטו דיר א גאנצען
וואקסער, דרע גראשן פאר דעם פא-
פיראסלעך אין דרע גראשן פאר דיר
אלען.

אוינגעלע: איך לאנג דעבן וואלט
איר מיר, ר' יחואל מאיר, ווי דו
מאכט וועט זיך דאס פראגען!

הויקער (ווינקט צו אים): און א
נאפאלק, האסטו דוד'ל?

אוינגעלע (כאפט ארויס א קעס-
טעל שוועבעלעך): א שווער פאפ-
ראסטן סחור וואלט איך געווען ווען
איר האב ניט קען נאפאלקע, אט,
נאט איר (רעכט פאר אים אן א

שוועבעלעך אין דערלאנגט אים געפנט
קינסטליך אין האנד ארען).

הויקער (רויכערט און פארציט
דו פאפיראס): גו, גו, נישקשה'דיג,
נאך צו דערלענדן אבי עס האט א
רית ווי טאכטע (בלעכט שטונק, רוי-
כערט און קוקט אין אלע זייטן).

אוינגעלע (וואקסט ארום): האב
איר שוין ווערער א ליוועכע, ווער
נאך קויפט גוטע פאפיראסלעך,
אלעין געמאכטע פאפיראסלעך פון
גכטער טאכטע, גאשטשונג און
טערקישען טאכטע (מען הערט נאך
זיין קול פון דערווייטן). אסת'ער
טאכטע, נוסע פאפיראסלעך ווער
קויפט, ווער קויפט?

(זיין קול ווערט פלוצים דער-
טרונקן אין יללות, וואס דערטרונקן
זיך וואס אטאל גענטער בוי וואנען
אין גאס באוועזט זיך א לוייה מיט א
מיטה).

קלאג אידענע: ווי אז איז אונז, א
הורבן איז אונז, אזא צדיק געווען,
אזא הייליגער איד, אזא גרויסער
מענטש! ווי און ווענד איז אונז, ווי
און ווענד צו אונזערע יארן!

(דו ציט נאציס באוועזן זיך ווי-
דער אין עק גאס).

ערשטער נאצי (לאכט): הער נאך
ווי דאס ווענט, ווי דאס קלאגט אין
שריט ווען ווערט אוינגער שמארבט
צווייטער נאצי: מיך עקעלט פאר
דו שמוציגע אידן און פאליאקס.
קום, לאמיר בעסער אוועקגען. אפשר
בראגן ווי א קרעצונג אויף דעם

טראג-ברעט, א טיפוס אדער כאלערע
טויטן.

ערשטער נאצי: גערעכט היינעק,
א קרעצונג אודאי (בוידע אפ).

הויקער (דערנענטערט זיך צו דער
קלאג אידענע): ווי אז איז אונז, ער איז
טאקע געשטארבן, דער צדיק הדור?
ווען? ווי אזוי?

קלאג אידענע: ערשט היינט אין
דער פרוי, ערשט היינט אין דער
פרו, אז ווי אין ווענד איז אונז!

הויקער: פירט אים נאכט ארען
און שווער, אין שטיבל ארען, דארט
וועגן דא אידן, מען וועט אים
מספיד זיין. מען טאר אזא צדיק
הדור ניט ברענגען צו קבורה און ווי
א פשוט'ן בשר ודם.

קלאג אידענע: אזוי וויי און
ווענד איז אונז, עס איז קיין צייט
ניטא, מען מוז דאס מת מקבר
זיין. יענט איר כאטש גרויס,
אז ווי אז אונז, מען מוז אבלינגן
דו סחורה, אזא צדיק הדור, אזא
הייליגער מענטש געווען, און אלע
אותיות וועגן געבליבן אין זיין
גאלדענעם קאפ, אז ווי אז אונז,
און איך פאפיר צום דרוקען פעלט
ניט, ווער און ווי אז אונז, סנט
דרוק טינט, און נאך געפנט, א ברוי-
נער פולווער גענוג פאר הונדערטער
באמבעס, אז ווי און ווענד איז
אונז (ווענדעט זיך צו דו מיטה
טראגער): קומט און שטובעל ארען
מיט דעם גרויסען מוס דעם הוי-
לען מת. (דו לוייה ניט ארען און

טויער און מען הערט נאך ווי דו
קלאג אידענע שרעם) וואס פאר א
אונגלוק, וואס פאר א חורבן עס איז
אונז געשען, ווי און ווינד צו אונז-
יארע יארען ווי און — — —

הויקער (בלעכט שטון א צופרי-
דענער ביים טויער און רופט נאך
די לוייה): זעט אז מען זאל דאס
היילונג סת ניד מספיד זיין ווייל
די נאכט פאלט באלד צו.

פארבייגעהער (צום הויקער):
ווער איז דאס געשטארבען וואס אלע
קלאגן אזוי נאך אים?

הויקער: דער צדיק הדור, דער
גדול בישראל, ר' חיים'ל קעמפער.

פארבייגעהער: אי-ווא, ווער האט
זיך אויף דעם גערוכט, ר' חיים'ל
קעמפער זאל אזוי ניד אוועק פון
אינו. (דערנענטערט זיך צו הוי-
קער). עס איז משיח'ס צייט, די
לעצטע מעג פון חבלי לידה. משיח
מז קומט, ווייל מיר קענען שוין
לענגער נישט אויסהאלטן.

הויקער: קומט היינט ביינאכט
אין שטיבל ארען זאגן א פאר קא-
פיטלאך תהלים, לערנען א בלאט
משניות זאכ'ן צדיק הדור, אין ליכ-
טיגן גן עדן זאל ער זיין, און א
מליץ יושר פאר אלע וואס לערן
אין פייניגן זיך. אלע וועלן מיר זאגן
תהלים, ר' אימבעלע, און איר מיט
אויך קומט.

פארבייגעהער: אודאי וועל איך
קומען, אודאי, אפילו פאר א גאנצע
נאכט ביי כאור הבוקר. ער איז דאך

ווערט געווען, אז מען זאל לערנען
נאך אים, און זיין תורה פארשפרו-
יין צווישן קינד און קינד.

הויקער: איר פארשטויט מיר ר'
אימבעלע, יא מען מוז זיין חכמה
פארשפרויען צווישן קינד און קינד,
און זאלן זיינע קלארע געדאנקן ליכ-
טען צו געבן מוט און האפנונג פאר
בעסערע, שווערע און לוכטקערע
בעג וואס וועלן נאך קומען פאר אלע
לערנער.

(מען דערהערט ווי דער דו קלאג
אידענע, וואס קומט ארויס פון טוי-
ער נאכגעפאלגט פון דער לוייה).

קלאג אידענע (צום הויקער): אוי
ווי און ווינד איז אונז, שוין מספיד
געווען דאס הייליקע סת, אין איצט
מז מען נאך גיין און זיין אונז
חסידים שטובל, אוי ווי איז אונז,
און דארט זאגן איבער אים. דעם
לעצטן הספד, איידער מען וועט
זיינע היילונג ביינער ברענגן צו
כבוד, ווי און ווינד איז אונז (די
לוייה ציט אפ).

פארבייגעהער: איז צדיק, איז
צדיק (ווישט זיך די אויגן). היינט
ביינאכט, אוי ווי צו אונז (אפ).

פאליאק (שוילט זיך ארויס פון
דער מאכע און בלעכט שטון א-
געשפארט ביים וואנד. יענען הוי-
קער): דאברי וועט שוין פויעיאט-
שעל.

הויקער: שמיל, ברודער, שט-
לער.

פאליאק: איבער דער מויזער פון
הויף אריבערגעווארפן זיך קאר-
טאפליגס אין ברויט.

הויקער: א דאנק דור, ברודער.
זי נאך פארזיכטיק, צי ס'זאל אראפ
דאס היטל איבער די אויגן דער
גרויס אייז נישט, דער בארד און פאות
אויסגעצויכענע, נאך זי מער פאר-
זיכטיג. יעדע פאר מינעס גען זי
דורך די גאס.

פאליאק: גוטע נעמען, פוישקעס-
שיל. (שטילער) סאכאמאיש, גער-
לא טאטונקעס. דער הונט הערדער
דערמאנדעט. ברענשע באמבעס
ווערן מעסער. סאטויעס רוסלאנד
באווייט וואונדער. די האפנונג
וואקסט. פוילען וועט ווידער פריי
ווערן. זינט שטארק, אידישע ברוי-
דער, פארלירט נישט דאס מוט. איי-
ערע נעמט וועגט וועלן. אך קראכן
איבער די קעג פון די נאציס.

הויקער (קוקט צום עק גאס): א
דאנק אייגערע פאר דאס מת. היינט
נאך וועלן מיר אנהויבן ווערן.
זאג אייגערע אז מיר פארלירן נישט די
האפנונג. מיר זענען גרויס צו
שטארבן אין לעבן פאר איינער אלע-
מינעס פוילען זאג דאס אייגערע.

פאליאק: נוב איבער אייגערע א
גרויס פון איינער גאנצער ארבע-
טערשאפט. מיר ווארען אוי ווערן
גרויס די מיינען פון איינער נעמט
צו פארזיכטן זי נאך דער סיגנאל
וועט געגעבן ווערן פון דרויסן.
הויקער (קוקט זיך ארום אומה-
איק): שט, גענוג, גוט, אט קומען

זי שוין ווידער אן.

פאליאק (דריקט אים די האנד):
דאבראנאק, חבר, דאבראנאק און
דאווידזשיא. (שטיל אפ).

(הויקער פאררויכערט א פאפ-
דאס און בלייבט שטענדיג ארענעג-
קוקט אין מויזער. די נאציס קומען
ווידער אן)

ערשטער נאצי: יעדע גאס און
פול מיט ווערע ריחות, מוט די
אידיש הינטושע קולות. זי זי קלא-
נען דאס אין ריטשען זיך די האר פון
קאפ ווען ווערע שטארבן.

צווייטער נאצי: ווי פליגן פאלן
ווי און דאס איז גוט. ווי נאך קיי-
נער פון ווי וועט מער נישט בלייבן
וועלן מיר אין די געטאס די פאליא-
קען ארענשטופן ביי וואנען זי וועלן
אויך איינשטעלן. און ערשט דא-
מאלט וועלן די שמעדם פון פוילען
פאר אויגערע אויפגעבויט ווערן.
פאר דעמשיטען איבער אלעס.

ערשטער נאצי: יעדן טאג גען זי
איינעק אין הונדערטער אין זאס נישט
בער דאס וועט ציגנען אלץ ווענעקער
וועלן מיר האבן שמוצקע מיילער צו
שפייזן.

צווייטער נאצי (לעבט): און דאס
פארלאנגט נאך רחמנות!

איינגעלע (מען הערט זיין קלוג-
גענדוק קול'כל נאך איינער ער בא-
וועט זיך): ווער נאך קייפט פאפ-
ראסלעך, פאפראסלעך פון אמ'ן
באבאק, א מחיה צו רויכערן פא-
פראסלעך פרוש געבאכעט. (קומט

און. דרש גראשן א שמוק. (דערוועט
די דייטשן און בלייבט צומומעלט).
פרישע פאפירעסלעך, קויפט אידן,
קויפט.

ערשטער נאצי: (פלאצט אויס אין
גאלעכטער): זע נאך דעם נייט
סוחר, דעם פאפירעסן סוחר!
(לאכט). און זיינע פאה'לאך, וואס
הענען אראב ווי לאקן איבער זיין
שמוציק פנים (לאכט).

צווייטער נאצי: דאס רופטו אויך
א פנים (האלט זיך ביי די זייטן).
פונקט ווי די ווערס קריכען ווי ארום
מיט זייער ברודיקע סחירה. אלע
שיך, צוריסענע מלבושים. וואנצענ-
דיקע שמוקער מעבל, בעסן, אבי
האנדל-וואנדל.

ערשטער נאצי: (צום אינגעלע):
קום נאך אהער, די קלוינער שמו-
ציקער אידל, און זיינע נאך דיינע
פאפירעסלעך.

(דער הויקער ווערט פארשוואונדן
אין שויער).

אינגעלע (גייט צו א דערשראקע-
נער): האט רחמנות, מיינע ליבע
הארדן, עס איז פאר מיר קראנקער
אויסער מאמע, פאר מיינע קלוינע
הונגעריקע שוועסטערלעך.

ערשטער נאצי: (מיט כעס): שמיל,
שווייג, די שמוציקער אידל ווייז נאך
אהער דין סחורה! וואס איז דאס
פאר א פאפירעסן?

אינגעלע (דערלאנגט אים א פא-
פירעס און שוועבעלעך): ואל מיר
ליבער האר נאך פאררויכערן, וועט

ער זען וואס פאר א עכטע מאכאק
דאס איז, גאטשיני און מירקישער
מאכאק.

ערשטער נאצי: (פאררויכערט די
פאפירעס און שרייט אויס ווי א
וויידער): פאק, דאס איז מאכאק,
פערדן שמוץ! די הונטשער אידל.
(ער גיט אים א שמויס. דאס איז-
געלע פאלט אים. דאס היטל פלייט
היט אראב פון קאפ. די פאפירעסן
צושטן זיך איבער'ן גאס און די
פארבייגייער בלייבן שטויבן ווי פאר-
בלווערט אויפ'ן ערד).

צווייטער נאצי: (לאכט): אז די
לאזט זיך שטענדיק אבנארן פון
זיין מא ווער איז דיר שולדיק? גוט
אויף דיר, נאך אמאל וואלסטו דיר
מער נישט פארנעסן.

ערשטער נאצי: (בריקעט דאס
אינגעלע אויף דער ערד): ווי א
הונט דארף מען דיר דערשטן (כאפט
ארויס דעם רעוואלווער). ווי א הונט
עס אויף, די וועסט? צייל: איינס,
צוויי — — —

צווייטער נאצי: (כאפט אים און
בייט האנד): די בויט פון זינע
אראב! זע נאך פאר וועמען ער וויל
פער'ן א גוטע דייטשע קויל!

אינגעלע (אין אנשט): איי, האט
מוטלייז, מיינע הארדן! איך האב
דאך גארניט, קיין שום שלעכטס נישט
געמיינט. איי, שיסט מיר נישט! (ער
דרייט זיך אין יסורים אייף דער
ערד).

די מוטער (קומט און צווייפן פון

מויזער ארויס, לאזט זיך אראפ געבן
אינגעלעך און העלפט אים זיך אויפ-
הויבן: **הו מענטש דיר שטעט, דוד'ל, אזוי צו געוואלדעווען: ווי פאסט דאס פאר א גמרא אינגל? נו, קום שוין, זי א מענטש. (הויבט אויף דאס הימל). נא, מו דאס אן. ווי פאסט דאס פאר א אידיש קינד צו גען מיט א בלויון קאפ?**

אינגעלעך (מוט זיך אן דאס הימל):
און דו פאפיראסן, מאמעשן, דו גאנצע פרנסה?

די מוטער: וואס מיר פאפיראסן, פרנסה? א כפרה די פאפיראסן! דער עיקר און אז מען דארף זיין א מענטש. (זי גלייבט זיך אויס, נעמט מיט'ן האנט ארום דאס קינד און גיט מיט אים שטאלץ אין מויזער ארעין).

ערשטער נאצי (יאס איז דו גאנ-
צע ציט נעשטאנען שטים פון אן-
בערראשינג, קוקט איר נאך און ציילט זיינע ווערטער): האסט געזען ווי שטאלץ און אומדערשראקן דו אידיש-
קע האט זיך אויפגעפירט?

צווייטער נאצי: אפילו אין אונזער
זעט נישט געקוקט, איז נישט בא-
מערקט, ווי מיר וואלטען גארנישט
עקווסטירט.

ערשטער נאצי: א מאדנע פאלק
די אידען! צום טיטול מיט ווי!
מכשפות און מער גארנישט!

צווייטער נאצי: נו, לאמיר שוין
גוין, אונזער פאטראל דארף זיך
שוין באלד בעסן, וועלן מיר באשט

אוינגע שמונדן נישט דארפן אנקוקן
דו שמוציקע אידישע פנים'ער.

ערשטער נאצי: און הער? ווערע
געוויינען, און קלאגן, ווען ווערע
שטארבן פון הינגער, געפירעמיעס
און נאך אעלכע שלעך.

צווייטער נאצי: עס איז שוין טא-
קע אויך ציט צו נעמען אין דרויסן
א באד און אפואשן פון זיך דאס
שטיין פון דו געטא נאסן.

ערשטער נאצי (פארמראכט): ווי
שטאלץ אט דאס האט זיך אויפגע-
פירט, דו ברודיקע מכשפה.

צווייטער נאצי: פונקט ווי זי
וואלט געווען א פילבלומיקע
אריגער.

(עס דערהערט זיך פלוצים א
מאכטקער קראך ווי ערנעץ וואלט
פארנעקטען אן אייפרים).

ערשטער נאצי (שוידערט אויף):
שוין ווידער א שטיקעל סאבאטאזש
ארבעט פון דו הינמיטע פאליאקן!

(בונדע נאציס קוקן זיך ארום אום-
וואק ווי זי וואלט זיך פאר עפעס
דערשראקן. עס ווערט מינקל פון
ערנעץ דערהערט זיך א ווילד היס-
טערוש געלעכטער. דו נאציס כאפן
ארום דו רעוואלוצער, און ציען זיך
פארזיכטיג ארום פון נאס. מען
דערהערט איינגע שאסן. דו פארביי-
גייער גלייבן שטיין ווי צומוסעלט.
אין מויזער זעט זיך ווידער דער הוי-
קער. דאס היסטערושע געלעכטער
וואס מיט זיך אויס מיט יללות

ווערט העכער, און מען הארט אויך
ווערט נאך שוועכער אקספלאנירט.
הויקער (שריט אריין אין גאס) :
האט נישט קיין מורא, נאך דער נאכט
וועט קומען א ניער לוכטקער
מאג.

מער האב איך קיין נאך נישט גע-
זען צוליב דער געדיכטער פֿינסטער-
ניש, וואס האט זיך איבער דער גאס
ארעפגעלאזט און וועלכע איז בלויז
באלויכטן געווארן פֿון ערגעץ וועט
פֿייערן, וואס האבן זיך געהויבן און
געוואקסן אין טיפֿן חושך. איך
האב בלויז געהערט דעם האפ-
נונגס רוף פֿון הויקער, וואס
האט זיך ווי אן אַנימא פֿון גאולה
אין כאאס אריינגעריסן, און דארט
געפלאצט און געגלעט ווי קילע
ווינטעלאך פֿון דערלעכטערונג איינ-
דעם צוהיצטן מח פֿון הונגער און
פֿייער קראנקע.

איך ווילס בלויז אז די פֿינסטערניש
האט זיך ווי די פֿארהאנג פֿון א בונד

אויבער דער געטא גאס אראפגעלאזט,
און איך האב געפילט, אז אויך דארט,
פֿון דער אנדערער זייט פֿארהאנג,
אין דער געטא, ראנגעלט זיך דער
וויילן צום לעבן, דער ווילן וואס איז
מעכטיקער און איז מנצח און וועט
מנצח זיין די בייזע כונות פֿון נישט
אויפֿגעשטאנענעם וועלט משהית.

נאך וואס איך ווילס נישט איז, אויב
איך אליין אדער מיין גיסט איז
בלויז דארט געווען און זיך לאנג צו-
געהערט צו דעם רוף פֿון הויקער
פֿאר שטערע טעג.

איך ווילס נאך, אז איך האב א צו-
מער געטון, ווען דאס הארץ איז אַ-
געפילט געווארען סיי מיט יסורים
און סיי מיט האפֿנונג, און פֿאר מיין
אויגן האט זיך א געדיכטער נעבל ווי
א וואנט אוועקגעשטעלט.

איך האב מער קיין נאך נישט געווען,
און דערפֿאר האב איך געזאגט, אז
מען זאל דערוועיל אראפלאזן די פֿאר-
האנג, און די פֿארהאנג איז אראפ-
געלאזט געווארן.

